

ARHIVIMA U HRVATSKOJ

Uredništvo časopisa »Povijest sporta« i Komisija za povijest sporta Saveza za fizičku kulturu Hrvatske pozivaju arhivske radnike i organizacije u Hrvatskoj na suradnju.

1) Informacije o časopisu »Povijest sporta«

a) Časopis izdaje Savez za fizičku kulturu Hrvatske — Komisija za povijest sporta, Zagreb, Berislavićeva 2/II. Izlazi od početka god. 1970, u četiri broja godišnje. Do rujna 1974. izašlo je 19 brojeva. Danas su članovi redakcijskog odbora Bogdan Cuvaj, Franjo Frntić (glavni i odgovorni urednik), Ivo Gregurić (Bjelovar), Hrvoje Macanović, Vlado Oštrić i Ivica Sudnik (Samobor).

Na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu u osnivanju je i Muzej fizičke kulture Hrvatske. Adresa: Zagreb, Horvaćanska bb.

b) Program časopisa može se vidjeti iz uvodnika u prvom broju, 1970. »Povijest sporta« je pokrenuta »kao stručno glasilo onih brojnih i marljivih istraživača, skupljača dokumenata i publikacija, obrađivača i pisaca povijesne građe, koji raštrkani u raznim mjestima nisu imali gdje objaviti zanimljive i poučne plodove svog rada.

Povijest sporta je časopis za sve suradnike, koji na osnovu povijesnih podataka mogu obogatiti ovo do sada zanemareno područje znanstvenog proučavanja i obrađivanja važne oblasti društvenog djelovanja.

Treba istaći da je pojam sporta shvaćen u najširem smislu tako da obuhvaća »sve one djelatnosti što se u raznim razdobljima i krajevima nazivaju različitim nazivima, kao gimnastika, gombanje, tjelovježba, atletika, tjelesno vježbanje, tjelesni uzgoj pa tjelesni odgoj, igre, ples, sport u užem smislu natjecanja po utvrđenim pravilima, skautizam i izviđaštvo, liječenje i rehabilitacija primijenjenim vježbama i pokretima, izletništvo, planinarstvo, turistika, odmor i rasonoda, tjelesni odgoj u školi i u društvima, fizička kultura«.

U skladu s tim »Povijest sporta« je »časopis za sve grane i djelatnosti od narodnih oblika nadmetanja, srednjevjekovnih igara i borbi, do naprednog radničkog sportskog pokreta, sletova i omladinskih nastupa na oslobođenim područjima za vrijeme narodnooslobodilačkog rata«, uključujući i tri desetljeća razvitka sporta u novoj Jugoslaviji.

Radno je područje časopisa SR Hrvatska, ali obuhvaća i ostale naše republike.

Treba dodati da se rad na povijesti sporta odvija u dva osnovna, no usporedna i povezana smjera: kao proučavanje sportova, sportskih grana i disciplina, rezultata, organizacija, istaknutijih sportaša, odnosno kao istraživanje odnosa između sporta i drugih područja i sastavnica povijesti. Tako nastaje društvena, politička, kulturna povijest sporta, kao sastavnica društvene, političke, kulturne povijesti određenih vremena, prostora i društava.

2) O dokumentaciji i građi za povijest sporta

Iz citiranog obrazloženja pojma sporta i programa rada proizlazi da rad na izvorima za povijest sporta ima temeljno značenje.

Interes za sportskopovijesne izvore može se pobliže vidjeti u uvodniku »Dokumentacija i građa za povijest sporta u Hrvatskoj« u četrnaestom broju, 1973: »Za pronalaženje, evidentiranje i sakupljanje u obzir dolazi sva muzejska i arhivska građa pojedinaca, društava, klubova, saveza, škola i ustanova: knjige zapisnika i dopisivanja, godišnji izvještaji, zapisnici godišnjih skupština, sjednica i natjecanja; izvještaji sudaca, izvještaji o tečajevima, seminarima i nastavnom radu; novinski izresci, fotografije, negativni, filmovi, sportske novine, knjige i časopisi, sportski trofeji, zastavice, pokali, diplome, značke, plakati, leci; značajni sportski rekviziti, oprema, odijela i pribor, nacrti i makete sportskih objekata, spomen-knjige i albumi, almanasi, dnevnici, bilježnice i uopće sve čime se na bilo koji način može dokumentirati sportska i sve druge djelatnosti u razvoju i propagandi sporta i fizičke kulture«.

Treba naglasiti i problem ostavština vrijednih za povijest sporta: »Mnogi bivši istaknuti sportaši, sportašice i sportski radnici (...) umiru. Većina tih drugova bili su pokretači mnogih (...) sportova. Bili su osnivači klubova, društava, saveza, podsaveza, aktivni činioci mnogih sportskih uspjeha, organizatori značajnih priredbi. O svemu tome oni su godinama skupljali dokumentaciju, savjesno i s mnogo ljubavi je čuvali kao dio svrhe svoga života, kao dio svoje uspješne prošlosti. Njihovim odlaskom ova se dokumentacija najčešće gubi, nestaje, uništava.

Zbog toga je potrebno da se brzo i efikasno poduzmu mjere za spasavanje tih ponekad vrlo vrijednih i jedinstvenih dokumenata (...).

Komisija za povijest sporta predložila je i neke praktične, organizacione mjere: »1. da se što u kraćem roku u svim Savezima za fizičku kulturu općina i gradova, u savezima, podsavezima, u većim društvima i klubovima osnuju komisije (odbori, sekcije, grupe) za povijest sporta; 2. da se evidentiraju svi bivši i sadašnji istaknutiji sportaši, sportašice i sportski radnici na pojedinim područjima; 3. da se evidentiraju osobe, organizacije i ustanove koje raspolažu s ma kakvim dokumentacionim materijalima s tog područja; 4. da se u svim mjestima gdje postoje lokalni muzeji i arhivi osnuju i sportske zbirke gdje bi se pod posebnim stručnim rukovodstvom prikupljala dokumentacija o sportu za pojedina područja; 5. časopis Povijest sporta objavljivat će sve vrijedne priloge s područja povijesti sporta, bez obzira na mjesto, granu i vremensko razdoblje.«

3) Neke praktične mogućnosti za suradnju arhivskih radnika i organizacija

Citirani podsjetnik o izvorima i prijedlozi pokazuju da je suradnja arhivista i arhiva veoma potrebna i korisna. Iznosimo određene prijedloge za takvu suradnju.

a) Predlažemo da se u toku redovitog rada na arhivskoj građi posebno evidentiraju izvori za povijest sporta i da se o tome obavještava uredništvo »Povijesti sporta«; nakon toga bi se organiziralo kopiranje građe za Komisiju za povijest sporta, odnosno za redakcijski odbor časopisa (komisija i odbor tijesno surađuju).

b) Za sportskopovijesnu građu koja je sređena (evidentirana, formirani fondovi, izrađena pomagala itd.) predlažemo da se izrađuju arhivistička saopćenja sa potrebnim podacima o obilježjima i sadržaju građe. Takva bi saopćenja časopis objavljivao (»Povijest sporta« ima podnaslov »Građa i prilogi«, od sedamnaestog broja uvedeno je više rubrika, među njima i »Građa«; unutar građe predviđene su i podrubrike »Dokumenti«, »Sjećanja«,

»Pregledi«, »Saopćenja«; v. u tom broju »Uvođenje rubrika i neke upute suradnicima«, 1602—1604). U dosadašnjim svescima ima takvih saopćenja, iz pera arhivista ili drugih istraživača: K. Firinger (Historijski arhiv u Osijeku), Građansko streljačko društvo Osijek 1784, *Povijest sporta* 1, 1970; K. Pál (Istorijski arhiv u Senti), Sportske društvene organizacije 1867—1896, prema podacima u arhivima NR Mađarske, *PS*, 4, 1974; M. Leich mlađi (Čakovec), Dokumenti iz Mađarskog državnog arhiva o sportskom životu u Hrvatskoj u razdoblju 1888—1895, *PS*, 8, 1971; Ž. Radan (Zagreb), Zbirka pravila gimnastičkih i sportskih organizacija od 1861. do 1914. u Arhivu Hrvatske, *PS*, 16, 1973. Isto tako dolazi u obzir objavljivanje zbirki regesta ili samih dokumenata. Dobrodošle su i tematske obrade građe, kombiniranjem arhivskih i drugih izvora (dobar primjer: K. Pál, Podaci za istorijat sportova Potisja do 1918. godine, *PS*, 10, 1972).

c) Posebno još predlažemo da se u djelatnosti na području određenog arhiva radi i na evidentiranju različitih imalaca građe izvan arhiva (pojedinci, organizacije) i poduzimaju druge potrebne mjere za očuvanje takve građe.

Vjerujemo da će ove i druge mogućnosti suradnje pridonijeti da se povijest sporta razvija kao jedna od sastavnica naše historiografije.

*Glavni i odgovorni urednik
časopisa »Povijest sporta«
Franjo Frntić*

IZVJEŠTAJ

O MEĐUNARODNOM SEMINARU ZA PRIMJENU AUTOMATSKE (ELEKTRONSKE) OBRADU PODATAKA (AOP) U ARHIVIMA

Seminar je održan u White House, u studijskom centru sveučilišta u Sussexu u Engleskoj, od 26. do 31. kolovoza 1974. g., pod pokroviteljstvom UNESCO-a. Dok je UNESCO osigurao financijska sredstva za održavanje tog seminara, dotle su arhivisti iz Record Public Officea iz Londona ponijeli glavni teret organizacijskih i drugih pripremnih radova u vezi s održavanjem tog seminara.

Inicijativa da se pokrene održavanje takvog, a možda i sličnih seminara u budućnosti dana je još 1971. godine na zasjedanju Table ronde des archives u Bonnu, gdje je bilo govora i o upotrebi automatske obrade podataka u okviru informacija i dokumentacije u arhivima.

Na seminaru su sudjelovali, odnosno prisustvovali su mu stručnjaci iz 25 zemalja sa svih kontinenata, s veoma živim interesom, budući da je to bio prvi takav sastanak arhivista na međunarodnoj razini, u vezi s tom temom. Među predavačima našlo se i nekoliko predstavnika bibliotечnih i univerzitetskih centara iz same Engleske, tako da su i oni doprinijeli širem sagledavanju raznih organizacijskih ali i posve tehničkih problema iz te problematike.

Seminaru je također prisustvovao i po jedan predstavnik UNESCO-a i Međunarodnog savjeta arhiva.

Prema sastavu predavača, koji su svi bili iz razvijenih zemalja Evrope i Amerike, vidimo da je praktična upotreba elektronskih strojeva za obradu podataka u arhivima za sada ograničena na uzak krug razvijenih zemalja,